

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Iz deželnih zborov.

Kranjski deželni zbor.

(VIII. seja 9. jan.) Dr. Bleiweis kot poročevalec finančnega odseka stavi sledeči predlog:

1. Deželnemu odboru se naroča osnova deželne zaloge šolskih knjig za izdavanje slovenskih učnih in vadnih knjig za srednje, mestne in strokovne šole.

2. Za to zalogo se deželnemu odboru dovoljuje svota 10.000 gld. a. v. iz deželnega zaklada kot brezobrestna založba na razpolaganje.

3. O vspelu te šolske zaloge se ima deželnemu zboru vsako leto v poročilu delovanja deželnega odbora poročati in o gospodarstvu s to zalogo natančen račun dati.

4. Dohodki te zaloge iz prodaje založenih knjig se smejo kot založba za izdavanje drugih učnih in vadnih knjig v smislu predloga 1. porabiti, vendar vedno le tako, da se iz deželnega zaklada za to zalogo nikdar čez 10.000 gld. a. v. zahtevati ne sme.

5. Nagrade pisateljem iz te založbe se smejo le izjemno in edino le za taka dela dovoliti, ki so namenjena za strokovne šole, pisateljem pa se smejo nekateri brezplačni eksemplari njihovih del darovati. — Ako so stroški natisa kaknega pisateljskega dela po prodaji odtisov popolnem poravnani, tedaj se imajo vsi ostali odtisi pisatelju brezpogojno v last prepustiti.

6. Rokopisi se morajo pred sprejemom v to zalogo v pregled dati večšim strokovnjakom ter se ima onim rokopisom prednost

dajati, za katere c. k. ministerstvo uka pisateljem remuneracije dovoli, ali katere c. k. deželni šolski svet posebno priporoča.

Proti predlogu govori Dežman. On pravi, da je popolno pravično, da dež. zbor, ki je napravil dosti raznovrstnih kmetijskih šol, skrbi tudi za potrebne knjige na teh šolah, in da ta predlog podpira tudi on. Ne tako pa onega, ki pravi, da bi se skrbelo tudi za knjige na srednjih in meščanskih šolah. Misli se od ene strani: le učne knjige napravimo, potem se bode slovenski jezik na srednjih šolah uže uvedel; poskusilo se je uže, a ta poskušnja se je slabo obnesla, in ministerstvo zauk in bogočastje je z ukazom ^{20/} 1873, slovensko podučevanje zopet odpravilo. Gimnazija v Kranji, katera je bila čisto slovenska, morala se je reorganizovati, ker poduk v slovenskem jeziku nij bil vspen in se je bilo bati, da postane gimnazija prazna. Pa da bi se nam tudi posrečilo, po fabrikaciji šolskih knjig dobiti učna sredstva, gospoda moja, ali mislite, da bode kateri učni minister v Avstriji se vdal v to, da bi iztiril iz naših šol nemški jezik, ki reprezentuje državno idejo, in vpeljal slovenskega? Nikdar ne! Sklicavate se tudi radi na Hrvatsko, ali gospoda moja, šole na Hrvatskem so jako slabe, in profesorji na graški univerzitati so se uže posvetovali, ali bi se še pripuščali za slušatelje učenci, ki so na hrvatski gimnaziji maturo napravili. V kak strašen stan bi spravili mi slovenske dijake, ko bi slovenski jezik kot učni v šole upeljan bil. Pomislite, kako malo imamo učnih sredstev. Mladenču, ki se hoče izobraževati, bi do izobraženja kar naravnost pot zaprli. Pa kako hočete

dobiti šolskih knjig, če imate namero, predstavljavcem ali pisateljem dati samo nekaj prostih eksemplarov knjige in nobene nagrade? Okolščine učiteljev na srednjih šolah nijso tako izvrstne, da bi ti opravljali prestave zastonj. Pa premislite, kako veliko šolskih knjig izide v nemškem jeziku. Skoraj vsak učitelj srednjih šol smatra to za svojo dolžnost, da spiše kako knjigo. In zdaj, ko se prestavi kaka knjiga, storilo se bode to večidel iz nemškega, koliko časa in truda to potrebuje, in komaj je prestava dovršena, v istem trenutku izide nova knjiga, ki je tisučkrat boljša, kakor pastara. Gospoda moja, kaj hočete rajši, da je učitelj zastonj predstavljaj, ali hočete učenca siliti, rabiti slabšo prestavo mej izvrstne originalne knjige? Pa kako malo knjig bode ministerstvo za rabljive spoznalo in kako malo knjig se bo prodalo. Pogledite Wolfov slovar, ki je vendar velikim krogom namenjeno delo, še zdaj ga leži okoli 30.000 eksemplarov neprodanega. In če se z besednjakom taka godi, vam tudi od teh knjig ne prorokujem družega, kakor da bodo v ne ravno suhih kletih deželne hiše gujile. In če uže hočete stvar izvršiti, katero ste namenili, potem vam ne bo zadostilo 10.000 gld. ampak celo 100.000 gld. bode premalo. Gospoda moja! Vaša misel je blaga, to jaz pripoznam, ali saj se ne da izvršiti. Malih narodov naloga je in ostane, da se velikim pridružijo, in tako tudi za nas Slovence. Nemški jezik je za naše mladenče potreben, nikdar ga ne bodo mogli pogrešati. To pa vendar ne boste hoteli, da bi naše mladenče tako odredili, da bi jim še pot na Koroško

Listek.

Iz Insbruka.

[Izv. dop.]

V Insbruku je razstavljeno v prvi umetniški zalogi plastično delo, plošča iz hruškovega lesa kakšnih 10 palcev dolga, 8 palcev visoka, in predstavlja svatbo v tirolskih planinah. Pri mizi, za katero so dolgaste klopi na levo vrat ne prevelike čedne lesene sobe, zbrano je malo društvo pri posodi vinca, katera radostno gleda, kako ženin, brez klobuka, junak z modroveselim pogledom vrti nevesto lepe postave. Ljuboznopolna mlada ženska, vneta za ples, se srčno smehlja in ne more skrivati lepih, lepo uredjenih bliščočih zob. Na desno vrat, družbi nasproti sedita pri majheni mizici dva igralca na citre, pokrita z visocimi tirolskimi klobuki z naprej obrnjenimi peresi divjega petelina, ter strune ubirata. Oni pri steni gleda zadovoljno smehlja je nožice plesalcev, katere neprisiljeno prosto se vzdigajo, drugi, stárši tovariš njemu

nasproti z vpognenim hrbtom je popolno zamišljen v glase harmonije, trudljiv svojo nalogo dobro rešiti. V levem kotu giblje se marljivo priletna mamica pri ognjišču, od katerega plamen — bogú dopadljivo kvišku gori — pripravlja okrepljivo brano. Na desno ognjišča po tleh je vse potrebno kuhinjsko orodje, eno steno kinča sveta podoba, drugo rožički prebivalke najbolj visocih vršin velečastnih planin — drzovite skoke srne.

Ta scena iz planinskega življenja v Tirolah je tako naravno narejena, da ogledovalcu, čembolj jo opazuje, tem bolj dopada; nehoté ga prešine goreča želja sam biti ud nič slabega želeče odkritosrčne vesele družbe. — Na majhenem prostoru je z veliko natančnostjo najmanjša višina in nižava videti; vidi se vsaka nit gorskih nogovic, katere skrivajo lepe krepke meče. Fotografija te plastike pripušča dvomiti, je-li ona posnemanje umetnosti, ali posnemanje narave. —

Preidoč na misel, kdo je to za moj okus izredno delo ustvaril, menil sem brzo, da nij bil to kak Ribničan, ker ta se je moral več

učiti, nego le britke martre tesati, ali lesene žlice rezati. Če je umetnik Tirolec, rekel sem, mora biti Ladinec, ker oni je moral uže v otročjih letih pečati se z rezanjem lesa v mnogoterih podobah, in nijsem se zmotil. —

V neki krčmi blizu tamo, kjer je gosp. P. Greuter konja gospoda jezdaril, kakor mušni svet trdi, bil je pri rudeči kaplici Tiroleca razpravljan pogovor o Ladincih (6000 duš štejočih prebivalcih v grödenski dolini, katere vodica izteka se blizu Waidbrucka v Eisack ter posredno v Adžo, katerih jezik je najbolj podoben jeziku naroda na spodnji Donavi — Rumuncev) in o njeni umetni obrtniji v rezanji lesa. Priznava je, da oni po širocem svetu slov s svojim delom, preidem na omenjeno rezano podobo, katero sem videl v I., popišem jo tako dobro kot sem znal, povem kakšen vtis je storila na me, in ko neham stvaritelju umetnosti hvalo peti, reče mi gospod črnorujavkaste barve, kateremu so lasje po čelu viseli, in ki je nad temnimi očali izpod čela gledal in mi nasproti sedel —,

ali na Štajersko zaprli. Porabimo ta denar rajši za boljša šolska poslopja, za znanstvene zbirke, biblijoteke, in koristili bomo več nego da knjige fabriciramo. Za šole pa, ki smo jih v Slapu, Kuježaku in na Dolenjskem napravili, so knjige potrebne. Zato nasvetujem da se pri prvi točki predloga finančnega odseka besede za srednje in mestne izpuste, in v drugi točki mesto 10.000 stavi 4000, ker to zadostuje.

Dr. Costa v obširnem govoru pobija Dežmanove trditve od točke do točke, naglašja med drugim, da nam ministerstvo samo ukazuje knjige narediti, prej nam slovenskih šol ne da. Ako pa Dežman pravi, da s slovenstvom sploh nij mogoče nič doseči, da je vse naše delo zastoj, odgovarjamo, da mi se kot narod hočemo in moramo boriti, da, ako pademo, vsaj častno v boji pademo. Nemškega jezika neče nihče odstraniti, nego gojiti ga hočemo kolikor nam potreba, a slovenskega, kot nam prvega, ne zanemarjati. — Vprašanje, ki je zdaj tu v razgovoru v zbornici nij državopravno, nego vprašanje pravičnosti, za to on (Costa) upa, da bode tudi protivna (nemškutarska) stranka za predlog glasovala.

Dr. Zarnik: „Jaz vidim, da se stališče strank glede pravice slovenskega jezika v naših šolah in uradih v tej zbornici od leta 1868, ko sem jaz prvič v ta slavni zbor vstopil, čisto nič nij spremenilo. Imeli smo o teh vprašanjih uže ostre debate, dokazali smo uže večkrat, kaj hočemo Slovenci v narodnem obziru in zakaj. Priznati moram, da je letos g. Dežman mirno govoril, a vendar se je protivil temu, kar naš narod mora imeti, ako hoče napredovati. In zopet denes imamo enako debato. Da si bom jaz še v tej sesiji priliko imel, deželni odbor grajati za neke naredbe in stvari, vendar izpovem, da v tej stvari je deželni odbor pravo zadel, ko je nasvetoval način, po katerem moremo do slovenskih šolskih knjig priti. Le tako pridemo iz tistega kolobarja, circulus vitiosus, v katerem se zmirom vrtimo, ko mi terjamo slovenske srednje šole, a od nasprotne strani se nam ugovarja, da so nemogoče, ker niti slovenskih šolskih knjig nemamo, — in kadar slovenske šolske knjige terjamo, se nam odgovarja, da slovenskih šol nemamo, torej

prijatelj, izvirno delo je moje —, kar ste videli, je posnemanje moje. Delo je bilo v dunajski svetovni razstavi prodano na nekega ruskega polkovnika za 4000 gold., in prejel sem v priznanje umetno dovršenega dela zlato medalijo. —

Iz daljšega pogovora sem zvedel, da je on sedaj kot lesorezec neprekosljiv krasomeec v celi Nemčiji. — Umetnik, ponižni človek, Ladinec, sin revnega kmeta, očeta 16-terih otrok, kateri je tako rekoč v gozdu zrastel; prišel je kot deček k nekemu kiporezu v delo, pridno se učil in posrečilo se mu je s časom v Monakovo priti, ker je akademijo lepih umetnosti slušal, potem napravil si svoj ateliér; sedaj biva zarad boleznij v spodnji inški dolini. — Mož je ženjal, a k tej visočini umetnosti dospel nij nikada, če bi se ne bil učil neobhodno potrebnih znanosti, kakor anatomije, psihologije, tehnike itd. — Humoristični Ribničanje in prebivalci okolice črnega Kranja, tu imate lep izgled v posnemanje, umetnika — Peter Nockerja.

A. Z.

nam knjig nij treba. — Ako se očita, da bodo za to stroški veliki, nij ta ugovor nič veljaven, ker kapital, ki ga uložimo za šolstvo, za poduk, nij izgubljen kapital, nego produktiven. — Ako se proti slovenskim šolam s tem govori, da se kaže na izkušnje, koliko so šole pojemale, ko so slovenske bile, moram jaz reči, da baš nasprotno je res. Nemške ljubljanske šole pojemajo, kranjska gimnazija je pa tačas naraščala, ko je slovenska bila. Ako se sklicujete na poročila ali „berichte“ direktorja kranjske gimnazije, no, saj vemo, kaki so ti „berichti“. Direktor gimnazije v Kranji je nemški „Pemeč“, ki slovenskega ne zna. (Dežman vmes slovenski kliče: „o zna, zna!“), in mu je neugodno, da bi bil slovenski jezik učni jezik. In sicer tudi vemo, kaka je večina teh direktorjev, kakor birokratov sploh; pred vsako vlado se tresejo, in svoja poročila tako naredé, kakor je vladni in ministerstvu ugodno, da se prikupijo. Ker je Stremayrovo zdanje ministerstvo germanizatorno in proti slovenskim šolam, zato so tudi le-ti „berichte“ taki. Kadar bode zopet kak Jireček naučni minister, bodo pa tudi sporočila drugačna. In ker to ministerstvo ne bode vekomaj na krmilu, nego bode že prišlo tudi drugo nam Slovanom pravičnejše, bodo tudi poročila o šolah in šole drugačne. — Ako je g. Dežman spominjal hrvatskih šol kot slab izgled, moram mu reči, da o tem ne more dobro soditi, ker ima predsodek. Za to naj mu jaz povem, da na hrvatskih srenjih šolah ne more nobeden kandidat redni učitelj biti, kdor nij na kaki cislejtanski univerzi izpita naredil; da iz zagrebske hrvatske realke vsako leto gre večje število učencev v najboljšo nemško tehniko v Cürich, in vendar z izvrstno pohvalo izhajajo, da si so se doma hrvatsko učili.

„Grajal je dalje g. Dežman utrakvistično učenje. Jaz se nečem v to spuščati, ali je utrakvizem dober ali ne; tudi to me ne moti, kateri in koliko strokovnjakov je za ali proti utrakvizmu. Ali, gospoda moja, jaz vam hočem v tem samo en faktum povedati. Ko je Alzacija in Lotaringija bila od Francoske odtrgana in je postala pruska „unmittelbares reichsland“, precej so Prusi, ti najslavnejši pedagogi, po katerih se tako radi ravnaajo drugi Nemci, uveli tam — utrakvizem. Pol se uči francosko, pol pa nemško. Bismark, gotovo genijalen mož, je tu videl, da mu utrakvizem ugaja. In tako tudi pri nas: naj bo po teoriji dober ali ne, našim slovenskim razmeram je primeren in potreben.

„Ako g. D. očita, da bode honorar za pisatelje slovenskih knjig tako majhen, da se dobrih učiteljev-spisateljev ne bo dobilo, morem jaz reči, da naši slovenski učitelji na srednjih šolah imajo še toliko slovenskega patriotizma, da ne bodo najprvo na honorar gledali. Jaz mnogo profesorjev poznam, ki so zmožni in voljni spisati to ali ono šolsko knjigo, ako se jim stroški dobro porrnejo; tega pa nij mogoče od njih zahtevati, da bi poleg dela in truda imeli še materialne izgube. Ako se preudarja temeljitost šolskih knjig, rečem jaz, da šolske knjige niso nikakor literarni zakladi, nihče jih ne šteje v literaturo; šolske knjige morajo le pripravne biti za svoj namen, učno sredstvo, drugega nič.

„Kar se tiče očitania, da smo premaj-

hen národ, da bi mogli kaj doseči, posebno da Nemcev ne moremo doseči, da torej živetij ne moremo, na to smo odgovarjali uže mnogokrat. Mi vemo, da mi Slovenci Nemcev ne bomo dosegli. Nemci so bogatini, kapitalisti v literaturi in znanosti. Nemci, Francozi, Angleži, Italijani in v novjšem času tudi Rusi — to so med narodi isto, kar Rothschildi med trgovci. Ali zato nij treba, da bi manjši narodi zavoljo teh velicij poginili morati. Kakor noben kajžar ne misli, da mora zavoljo tega konec vzeti, ker nema toliko, kakor veliki kmet, temu se po svoje uravnava, da izhaja, tako si tudi mali narodi po svoje uravnavajo, a se ne udajejo, ne izdajejo svojega jezika, temuč ga z ljubeznijo goje. Nemška kultura se bo uže sama tudi med nas, kakor povsod širila, kolikor in kër se po naravni sili vsaka kultura siliti mora. Za to nij treba, da se nam v šole sama nemščina le sili na stroške našega domačega jezika.

„Pred petdesetimi leti bi se bil skoro vsak naš rojak smijal onemu, ki bi mu bil pravil, da bode slovenščina denes parlamentarni jezik, kakor je tu v zbornici denes. Kakor smo tu napredovali več, nego so pred 50 leti za mogoče smatrali, tako bomo še bolj v prihodnje. Škoda pa je res in žalostiti nas Slovence mora, da je v naši deželi še vedno stranka, ki je povsod proti našemu jeziku in mu nikjer ne da sredstev, da bi se izobrazil. Naši sosode Hrvati so v tem srečnejši. Pri njih je bil hud boj v državopravnih vprašanjih, a v narodnih so vse stranke edine, najhujši magjaroni so bili branitelji in pospeševalci narodnega hrvatskega jezika v šolah in uradih.

„In tako je tudi moja največja želja, gospoda, da bi pri nas enkrat narodno vprašanje nehalo, da bi si mi mogli tu pač v državopravnih, liberalnih ali neliberalnih, konservativnih in svobodnostnih vprašanjih navskriž biti, — a da bi bili edini v prašanjih, ki se tičejo eksistence našega naroda, ki gredo za njegovo narodno življenje; da bi mi vsi tu ponosno rekli: mi smo Slovenci in hočemo biti. (Živalni „dobro“-klici v zbornici in na galeriji.)

(Konec prihodnjič.)

Štajerski deželni zbor.

[Izv. dop.]

(15. seja 7. januarja.) Predsednik bere pismo ministra za pravosodje, v katerem vpraša deželni zbor, ali bi trebalo dveh okrajnih sodnij v Mariboru. Pismo se izroča odboru za občinske zadeve, kateri ima o njem ko najhitreje poročati.

Seidl utemeljuje svoj predlog, da se opravični red za deželni zbor spremeni, zlasti v tem smislu, da ne bode kakor doslej zadržano, vladnemu zastopniku odgovoriti, kadar on odgovarja na interpelacije.

Zschok predlaga, da se deželni red in volilni red za volitve deželnih poslancev prenaredi z ozirom na postavo o direktnih volitvah v državni zbor. Oba predloga se izročita odboru za občinske zadeve.

Deželni odbor predlaga, da se posilna delavnica izroči državi. O tem predlogu ima poročati finančni odbor.

Občini sv. Lorenc v Puščavi dovoli deželni zbor, da se sme ločiti v dve občini: trg sv. Lorenc in okolico.

Obširna debata se prične o predlogu finančnega odbora, da naj država prevzame višje tehnično šolo v Gradci. Dozdaj plača dežela vse stroške za to šolo, kateri znašajo do 100.000 gl. na leto. Tehnična šola pa je višja, ki ne služi samo štajerski deželi, ampak vsem deželam na jugu in jugovzhodu. Samo tretjina učencev je iz Štajerskega doma, dve tretjini pa ste iz ogrsko-hrvatskih dežel, iz Dalmatinskega, Kranjskega, Koroškega, Nižje-Avstrijskega itd. Tehnične šole v Lvovu, Brnu, Dunaji vzdržuje država, samo za praško mora češko kraljestvo, za graško pa štajerska dežela vse stroške plačati. Tudi češki deželni odbor se je že obrnil do vlade, da bi ona prevzela tehniko v Pragi. Zarad graške tehnike je deželni zbor že lani sklenil, z vlado v dogovor stopiti. Vlada je res pripravna, tehniko na državne stroške prevzeti, a ona zahteva, da plača štajerska dežela 600.000 gl. za zidanje novega poslopja za to šolo; sicer vlada na nobeden način tehnike ne prevzame. Vsled tega svetu je finančni odbor, da deželni zbor te pogoje sprejme, da si so trdi in neopravičeni; vendar si dežela odrine teško breme in je, če tudi 600.000 gl. plača, še vedno na boljem, kakor zdaj, ko stroški uže na leto do 100.000 gl. znašajo in še zmirom naraščajo.

Proti predlogu finančnega odbora govori Rechbauer in predloži, da naj deželni zbor izreče, da pogoji, katere stavlja vlada, so krivični in da vsled tega deželni zbor upa, da vlada in državni zbor ne bodo obstali na teh pogojih, ampak tehniko prevzeli ali brez plače ali saj proti manjšemu donesku.

Tudi dr. Dominik graja vlado zaradi njenih terjatev. Kakor vseučilišča bi morala država tudi višje tehnične šole vzdrževati. Vlada je to dolžnost uže sama priznala, vendar zahteva zdaj 600.000 gl. od dežele za zidanje novega poslopja. Dežela je z davki uže tako preobložena, da več ne moremo plačati. Kmetstvo in mestno prebivalstvo enako trpi; tedaj moramo kot poslanci si dobro premisliti, predno privolimo vladi tako veliko svoto. Kapital bode treba v obrokih vračati in to bo deželo na leta mučilo. Zato nasvetujem sledečo resolucijo: „Štajerski deželni zbor izreče svoje gotovo pričakovanje, da bode vlada opustila svojo terjatev glede doneska za zidanje nove tehnike, ker je dežela uže dosti let nosila neprimerne stroške za tehnično višjo šolo v Gradci, katera šola pa služi celemu južnemu in južno-vzhodnemu delu monarhije; dalje ker se stroški za ljudske šole od leta do leta množe, in končno ker nobena dežela nema dolžnosti, da bi donášala za zidanje poslopij, katera služijo državnim namenom.“

Oglasilo se je še več govornikov. Pri glasovanju so bili sprejeti predlogi finančnega odbora z dostavkom Rechbauerja. Tedaj je od 1. januarja t. l. tehnika državna lastnina. Dežela bo morala v obrokih 600.000 gold. plačati; a pomisliti je, da bi morala dežela zidati novo poslopje na svoje stroške, ko bi vlada tehnike ne prevzela, kar bi deželo lahko bilo stalo blizu 1 milijona gold. Tako pa dežela lahko za visoko ceno proda one prostore v mestu, ki so njena lastnina in bili prihranjeni za novo tehnično poslopje.

(16. seja 8. januarja). Deželni odbor predlaga, da se v proračunu za leto 1874 postavi 20.000 gold. za stroške proti goveji

kugi, katera je začela na Štajerskem v nekih krajih se prikazovati. Deželni zbor pritrdi. CesarSKI namestnik pravi, da se kuga zdaj ne širi in da je dozdej za vsem 27 goved na kugi poginilo, 165 pa je bilo ubitih, ker so bila sumljiva.

Dr. Lipp poroča o deželnih živinozdravniki, katerih se je 10 nastavilo po celi deželi. Pokazalo se je, da so živinozdravniki na veliko korist dežele. Deželni zbor izreče željo, da bi tudi vlada postavila svoje živino zdravnike tam, kjer se kaže potreba.

Občini Gornjigrad privoli deželni zbor, da se sme ločiti v dve občini: trg Gornjigrad in okolico z imenom „občina Bočna“.

Dr. Heilsberg poroča o premembi nekaterih točerk reda za posle. Po dolgi debati sklene deželni zbor po večini glasov, da se „likof“ ne sme dati niti vzeti pred 1. novembrom. Ako kak hlapec ali dekla „likof“ pred tem časom vzame, ima se kaznovati z zaporom od 1 do 3 dni, gospodar pa z denarno globo 5 do 25 gold. Dr. Srnc je proti temu predlogu govoril, ker se mu zdi krivično, da bi se tako zelo omejila pravica, sklepati pogodbe.

V Ljubnem na gornjem Štajerskem se napravi višja realka, katero vzdržujeta država in dežela.

Politični razgled. Notranje dežele

V Ljubljani 10. januarja.

Na Češkem se notranji boj pred volitvami vedno bolj razvija. „Politika“ in „Pokrok“ hujskata na mladočelhe. „Narodni Listy“ pa na čelu svoje številke od četrtega prinašajo izjavo zaupnih mož okrajev rudniškega, libohovskega, meničkega, lunskega, slanskega, velvarskega in novostraškega, da bodo volili le dr. Sladkovskega, vodjo mladočelhov, da se je kandidat, katerega Rieger sili, Janda, sam odpovedal. Janda je prvi podpisan. Zraven tega možje tudi druge rojake pozivljajo, naj ne puste, da se enostransko izrivajo delavni zaslužni boritelji za svobodo in pravo, in protestujejo, da bi življi nesvobodomiselniki tako zvani privrženci tuje pravne stranke potiskali se na mesta narodnih boriteljev.“

Ministri sede večidel po deželnih zborih v Pragi, v Brnu, Gradci. Od tod, sodi „Pr.“, politična tihota na Dunaji.

Vnanje države.

Po novi brambovski postavi imajo ruski študentje samo 3 mesece aktivno, 10 let pa kot rezervisti služiti.

Francoska „Correspondence“ pripoveduje, da je imel zadnje dni nemški poslanec Arnim s francoskim poslancem za zunanje zadeve razgovor, v katerem mu je dejal, da okrožnica na škofo niti v obliki niti v obsegu nij zadovoljila pruske vlade. Tudi nij res, da bi bile novine z onim cirkularom zadovoljne. Le klerikalno nadahneni listi, kakor „Assemblée“, „Presse“, so z njim zadovoljni, med tem, ko pravim organom klerikalne stranke nij všeč, da se „škofom pravice kratijo“; liberalni listi pa zaničujejo strahopezljivost naučnega ministra. — Klerikalna politika francoske vlade nobenemu francoskemu sosedu nij po volji. Zastopnik švicarske zavezne vlade je vzdignil terjalo, naj se takojimenovani škof Mermillod kaznuje, ker ne neha nekaterih švicarskih duhovnikov preklinjati.

Serranova zmaga je toliko kakor gotova. Uporniki dobrovoljcev v Saragopi in Valjadolidu, ki so se za kortese začeli tepsti, so bili kmalu potlačeni. Tudi Kastelarjev protest, ki značaja eksdiktatorja tako

čast dela, in ki nasprotje med njim in njegovim naslednikom najboljše kaže, stvari v njihovem teku ne bo opoviral, ker se je armada za prevrat izrekla. Daljno razvijanje bo odvisno od ugodnosti vojske proti Karlismu.

V Albaniji so Miriditi prijeli za orožje ter so pregnali turškega tlačitelja iz svoje zemlje. Kapitan Cola je upornikom na čelu, in obseda cesto iz Priznena v Skutari, v katerem je 6 kompanij turških vojakov.

Dopisi.

Iz Postojne 9. jan. [Izv. dop.] V četrtek 8. t. m. bili so zopet Notranjci na volilnem boji. Pokazali so tudi sedaj, da Notranjska nema tal za klerikalna podvzvetja. Zbrali so se ta dan najodločnejši rodoljubi iz Postojnskega in Planinskega okraja ter izvolili so si za poslanca gosp. Ad. Obreza iz Cerknice, kateri jih bode na podlagi narodno-liberalnega programa v deželnem zboru gotovo zastopal. Saj je on edino le od narodno-liberalnih mož voljen. Za predsednika volilne komisije izbran je bil enoglasno vrli gosp. Franc Hren iz Begunj, kateri je to čast v ožigled svojih zaslug za domačo stvar gotovo tudi zaslužil.

Klerikalci, kateri so se ta dan v mnogem številu sešli, bili so pod komando dr. Coste nasprotni boj. Čudno se nam pozdeva, da se dr. Costa še upa na Notranjsko priti, še zdaj, ko je on pri nas uže zdavnaj postal „persona ingrata“. Opravi se ve da nij nič in „očka“ ga bodo potem, ko jim bode izid volitve naznanil, gotovo pokarali, rekoč: „Sinček, vse mi boš zapravil.“

Čestitim volilcem postojnskega in planinskega okraja.

Vsem gospodom volilcem, kateri so pri volitvi dne 8. t. m. v Postojni mene za deželnega poslanca izvolili, ter v me svoje zaupanje stavili, izrekam tu svojo najtoplejšo zahvalo. Zagotavljam jim pa tudi, da se bodem po svoji moči krepko potezal za pravo omiko ljudstva, in za povzdigo njegovega finančnega in materijalnega stanja, na narodno-liberalni podlagi.

Cerknica dne 9. januarja 1874.

Adolf Obreza.

Domače stvari.

— (Kranjski deželni zbor) je imel včeraj najživahnejšo debato. Šlo je za vprašanje ljubljanske realke. Govorili so: Thurn, Dežman, Costa, Bleiweis, Razlag, Zavinšek, Langer, Murnik, Horak. Poročilo prihodnjic.

— (Upravni odbor „narodne tiskarne“) bode 20. t. m. imel sejo.

— (Vrnska narodna šitalnica) napravi 18. januarja t. l. besedo in tombolo. Vsi čestiti udje so uljudno povabljeni.

— (Iz Gorice) se nam piše 8. jan.: Denes zjutraj so našli mimogredoči vozniki na gergarski cesti pod Sveto goro truplo nesrečnega, s kamenjem ubitega mladeniča. Obraz mu je bil tako strašno razmesarjen in črepinja na glavi popolnoma razbita, da ga nij bilo poznati; jedva po obleki so spoznali njegovi znanci sina najpremožnejega posestnika v Gergarji. Sumi se, da je tega strašnega umora kriva — ljubosumnost.

— (Knafflova hiša na Dunaji) je dandenes vredna 240.000 gld. in daje na leto 22.000 gld. dohodkov.

— (Iz Temišvara) na Ogerskem se nam piše 7. t. m.: Povedali ste pred kratkim, da je iz Arada ušel znani ponarejevalec bankovcev Kranjec, Jos. Prelesnik. Iz tukajšnjih listov pa izvedam, da so s Prelesnikom ušli tudi trije roparji: Lud. Koczis, Jan. Szas in Vasil Zagorski, ki so bili z njim skupaj zaprti. Vsi štirje skupaj so bili obsojeni na 110 let teške ječe. Kdor ubežnike ugrabi, prejme primerno talijo zanje.

Razne vesti.

* († Dr. Mirko Bedeković,) doktor prava in odvetnik v Zagrebu je umrl vtorek nagle smrti, še le 31 let star. Domovina žaljuje za tem umnim in redoljubnim svojim sinom.

* (Čudni učitelji) in šolski prijatelji so v Znajmu na Moravskem. Ti so vložili prošnjo na državni zbor, da naj se vso postavodajalstvo o šolstvu deželnim zborom odzame in državnemu zboru izroči. Ti ljudje ne cenijo vrednosti avtonemije kar nič.

Tržna poročila.

Iz Dunaja 3. jan. Iz početka so se kupci z blagom zelo držali, pozneje pa so morali popustiti. Pšenice se je malo prodalo, kupci so le nizke cene dovoljevali. Prodalo se je pšenice 15.000 vaganov, cena je za 5 do 10 kr. padla. Banaska pšenica je bila po 7 gold. 90 kr. do 8 gold. Najlepša celo po 8 gold. 35 kr. Rež je ostala pri starih cenah. Ruske se je prodalo okolo 2.000 vaganov po 3 gold. 45 kr., druga pa je bila celo dražja. Ječmena so pivovarji malo kupovali, tudi za eksport se ga je prav pičlo jemalo; cene so mu za 5 kraje. padle. Prodalo se ga je 12.000 vaganov po 4 gold. 70 kr. do 5 gold. 20 kr. Koruza nij imela skoraj nič kupcev; bila je po 4 gold. 80 kr. Oves so prodajalci za višje cene ponujali, pa so ga komaj po starih cenah nekaj prodali. Tudi moka je imela malo kupcev.

Iz Budapešte 3. jan. Žita se je malo več pripeljalo na trg, kakor zadnje tedne sploh, a kupcev nij bilo veliko. Zato so prodajalci, ako so hoteli kaj izpečati, morali privoliti nizke cene. Prodalo se je pšenice komaj 120.000 centov, lepa dražje, kakor oni teden, slaba pa je še za 5 kr. padla. Rež je imela še precej dober semenj in se je še dosti prodalo. Bila je po 5—8 kr. dražja, kakor oni teden, in so je kakih 8000 vaganov prodali. Koruze se je prodalo okolo 12.000 vaganov, lepa se je za 3—5 kr. podražila. Ječmena se je prav malo izpečalo, lep je obdržal staro ceno, slab pa je za 5 kr. popustil. Oves je imel dober trg. Iz početka tedna se je po stari ceni prodal, proti koncu pa je celo za 3—5 kr. podražil se. Fižol je bil po 4 gl. 80 kr. in so ga najbolj erdeljski kupci jemali. Drugoga sočivja se je tako malo prodalo, da se ne splača govoriti o tem.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalesscière du Barry

v Londonu.

Nobena bolezen ne more izvrstnej Revalesscière du Barry zoperstaviti se in odstrani taista brez leka in brez stroškov vse bolezni v želodeci, v živcih, v prsih, na pljučih, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurju in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprabavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času noščnosti, skalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

75.000 spričeval o ozdravljenjih, ki so vsem lekomo zastavljala se:

Spričevalo št. 57.942.

Gleinaeh, 14. julija 1873.

Vašej Revalesscière imam razen Bogu v mojih strašnih boleznih v želodeci in čutnicah življenje zahvaliti.

Janez Godec,

provizor fare Gleinaeh,

pošta Pod goro pri Celovci.

Spričevalo št. 62.914.

Weskau, 14. septembra 1868.

Ker sem dolga leta za kronično bolezen zlate žile, na jetrah in zapor vsakovrstne zdravniške pomoči brez uspeha rabil, sem pribežal v svoji obupnosti k Vašej Revalesscière. Ne morem se ljubemu Bogu in Vam dovolj zahvaliti za dragi dar narave, kateri je za-me velika dobrota bil.

Franc Steinman.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila. V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbrucku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Dunajska borza 10. januarja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69 gld.	50 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	50
1860 drž. posojilo	105	20
Akcije narodne banke	1025	75
Kreditne akcije	239	75
London	113	30
Napol.	9	2
C. k. cekini	—	—
Srebro	106	25

Listnica opravištva. J. A. v Celovci: dovoljeno.

Loterijske srečke:

V Trstu: 4. jan. 39. 34. 50. 43. 13.

Tuji.

9. januarja:

Evropa: Posar Antonia iz Trsta.

Pri Elefantu: Prüekl iz Pešte. — Bürgl iz Celja. — Kaučič iz Trsta. — Kottmiz iz Verhuke. Fautl iz Dunaja.

Pri Maliču: Schink iz Zagorja. — Huber, Bruno Jalm iz Dunaja.

Pri Zamorecu: Katarina Palašič iz Reke.

Deželno gledališče v Ljubljani.

V ponedeljek 12. januarja 1874.

Prvikrat:

Ti si angelj!

Veseloigra v 3 dejanjih, spisal J. Rosen, poslovenil J. Geceij.

Potem:

Pri meni bodi!

Komična spevoigra v 1 dejanji, poslovenil J. Alešovec, godba A. Conradijeva.

Razpis

učiteljske službe na enorazredni ljudski šoli v Zdolah blizu Brežic s 400 gold. letne plače, 60 gold. osebne priklade in prostim stanovanjem. (S 1. majnikom t. l. bo znašala plača 550 gold.)

Slovenskega in nemškega jezika zmožni prosilci naj vložijo svoje pravilno obložene molbe do 24. t. m. pri krajnem šolskem svetu v Zdolah (Post Videm.)

Okrajni šolski svet v Brežicah (Rann).

duc 4. januarja 1874. (6—1)

C. k. izključljivo privilegirana

cinkova streha.

Udano podpisani si čestita vsem stavbnim mojstrom, gospodom, cerkvenim predstojnikom itd. naznanjati, da napravlja na celo nov način cinkove strehe brez najmanjšega „lotanja“ in da je dobil na ta sistem 26. novembra p. l. izključljivi privilegij. Po tem mojem sistemu je bilo že v teku 6 let več predmetov v tukajšnji smodnišnici in tudi privatnih hišah pokritih. To novo aprobrano krivalo drži tako dobro, da dotični predmeti do danes niso potrebovali nobenega popraviljanja, med tem ko se more kritjem po drugih sistemih nasprotno dokazati. Tudi 5 zvonikov sem po tem sistemu pokril. Priporočam se p. n. občinstvu tudi za vsa stavbna, galanterijska in kleparska dela, ko tudi za kuhinjsko orodje, angleška stranišča itd. Vse drugo, kar ne bi utegnilo biti v zalogi, se hitro in najbolje napravi, ako se reč razloži ali risanja določijo.

Na blagovoljna povpraševanja pov vse natančneje

Alois Stadler,

kleparski mojster in posestnik c. k. privilegija v Kamniku na Kranjskem.

(4—1)

Lepotična in pasarska kupčija

pri „Mački“,

na glavnem trgu šte. 263 vis-à-vis svetovalnici,

priporoča novo sortirano zalogo svilenih in volnenih creppinov, spon, volnenih in svilenih prém (franž); reps, turquois, atlas, taffetas in noblesse, svileni žamet in iz drevesne volne, črna in pisana noblesse, taill, atlas, moire in žametni trakci, črni, beli, drevesnovolneni čipki iz sukanca in svile, črn, bel, gladek in faconiran tüll, frou frou v vseh barvah, bel tüll anglais v vseh širokostih, pleteni in vezani moult baptist in prteni trakci, organtini podloge, zagrinjalnih čopov in za ponočne suknje, pertenih in perkajlastih trakov, gumb vsake vrste, črne in pisane vrve, robci za robljenje in za suknje, perkajlasti in prteni zackerli, svila, igle, sukanec, razen tega velika zaloga lepotičnega in pasarskega blaga. Najcenejši in solidnejša postrežba se zagotavlja.

Naročila na druge kraje se izvršujejo po pošti, in reči, ki niso v zalogi, se dobrovoljno preskrbē.

(5—1)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.